

तेन ह्यस्य प्रतिज्ञातं भीमसेनमहं युधि । हन्तेति स्वयमागम्य स्मरता वैरमुत्तमं ।

भ्रुवं स तेन हन्तव्य इत्यमन्यत पार्थिवः । जीवितश्चिरकालाय भ्रातृणामित्यमन्यत ।

स तं दृष्ट्वा विनिहतं भीमसेनात्मजेन वै । प्रतिज्ञां भीमसेनस्य पूर्णामेवाभ्यमन्यत ।

इति श्रीमहाभारते द्रोणपर्वणि घटोत्कचवधपर्वणि अलायुधवधे एकोनाशोत्यधिकशतोऽध्यायः ॥ १७६ ॥

॥ सञ्जय उवाच ॥ निहत्यालायुधं रक्षः प्रहृष्टात्मा घटोत्कचः । ननाद विविधान्नादान् वाहिन्याः प्रमुखे स्थितः । ८१५

तस्य तं तुमुलं शब्दं श्रुत्वा कुञ्जरकम्पनं । तावकानां महाराज भयमासीत् सुदारुणं ।

अलायुधविषक्तन्तु भीमसेनिं महाबलं । दृष्ट्वा कर्णे महाबाहुः पाञ्चालान् समुपाद्रवत् ।

दशभिर्दशभिर्व्याणैर्धृष्टद्युम्नशिखण्डिनौ । दृढैः पूर्णायतोत्सृष्टैर्विभेद नतपर्वभिः ।

ततः परमनाराचैर्युधामन्युत्तमौजसौ । सात्यकिश्च रथोदारं कल्पयामास मार्गणैः ।

तेषामप्यस्यतां सङ्क्षेपं सर्वेषां सव्यदक्षिणं । मण्डलान्येव चापानि व्यदृश्यन्त जनाधिप । ८१६

तेषां ज्यातलानिर्घोषो रथनेमिस्त्रनश्च ह । मेघानामिव घर्मान्ते बभूव तुमुलो निशि ।

ज्यानेमिघोषस्तनयितुमांश्च धनुस्तडिन्मण्डलकेतुशृङ्गः । शरौघवर्षाकुलट्टिमांश्च सङ्ग्राममेघः स बभूव राजन् ।

तदद्भुतं शैल इवाप्रकम्पो वर्षं महाशैलसमानरूपः । विध्वंसयामास रणे नरेन्द्र वैकर्त्तनः शत्रुगणावमर्द्दी ।

स तोमरैर्वज्रनिपाततुल्यैः शितैः शरैः काञ्चनचित्रपुङ्खैः । शत्रून् व्यपोहन् समरे महात्मा वैकर्त्तनः पुनश्चित्ते रतस्ते ।

संक्लिन्नभिन्नध्वजिनश्च केचित्तीक्ष्णैः शरैरर्दितभिन्नदेहाः । केचिद्विस्मृता विहयाश्च केचिदैकर्त्तनेनाशु कृता बभूवुः । ८१७

अविन्दमानास्त्वय शर्मा सङ्क्षेपं यौधिष्ठिरं तदलमभ्यपद्यत । तान् प्रेक्ष्य भग्नान् विमुखीकृतांश्च घटोत्कचो रोषमतीव चक्रे ।

आख्याय तं काञ्चनरत्नचित्रं रथोत्तमं सिंहवत् संननाद । वैकर्त्तनं कर्णमुपेत्य चापि विव्याध बज्रप्रतिमैः पृषत्कैः । तौ कर्णेनाराचशिलीमुखैश्च नालीकदण्डाशनिवत्सदनैः । वराहकर्णैः सविषाणशृङ्गैः क्षुरप्रसङ्गैश्च ववर्षतुः खं ।

तद्वाणवर्षावृतमन्तरीचं तिर्यग्गताभिः समरे रराज । सुवर्णपुङ्खज्वलितप्रभाभिर्विचित्रपुष्पाभिरिव स्रजोभिः । समं हि तावप्रतिमप्रभावावन्यान्यमाजघ्नतुरुत्तमास्तैः । तयोर्हि वीरोत्तमयोर्न कश्चिद्दर्शतस्मिन् समरे विशेषं । ८१८

अतीव तं चित्रमतुल्यरूपं बभूव युद्धं रविभीमसूत्रेण । समाकुलं शस्त्रनिपातघोरं दिवोव राङ्गशुमतोः प्रदीप्तं । ८१९

॥ सञ्जय उवाच ॥ घटोत्कचो यदा कर्णं न विशेषयते नृप । ततः प्रादुश्चकारोयमस्त्रमस्त्रविदाम्बरः । तेनास्त्रेण हयान् पूर्व्वं निहत्य तस्य राक्षसः । सारथिश्चैव हैडिम्बः क्षिप्रमन्तरधीयत ।

॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ तथा ह्यन्तर्हिते तस्मिन् कूटयोधिनि राक्षसे । यन्मामकैः प्रतिपन्नं तन्ममाचक्ष्य सञ्जय । ८२०

॥ सञ्जय उवाच ॥ अन्तर्हितं राक्षसं तं विदित्वा सम्प्राक्रोशन् क्षुरवः सर्वे एव । कथं नायं राक्षसः कूटयोधी हन्यात्कर्णं समरे पश्यमानः । ८२१

ततः कर्णे लघुचित्रास्तयोधी सर्वा दिशो व्यावृणोद्वाणजालैः । न वै किञ्चिद्वपदृश्यत भूतं तमोभूते सायकैरन्तरोचे ।